Батькам про сімейну форму здобуття освіти. Запитання та відповіді

З кожним роком українці все частіше вирішують повернутись до автентичної форми здобуття освіти. До появи шкіл і навіть після їх виникнення в Україні діти, як правило із багатодітних родин, здобували освіту за сімейною (домашньою) формою: батьки та рідні вчили старших, ті молодших тощо. Так, наприклад, Леся Українка, геніальна «поетка українського рісорджіменто», що вільно розмовляла українською, польською, болгарською, німецькою, французькою, московською та італійською мовами, перекладала з латині, давньогрецької, навчалася вдома.

Отже, з 1 вересня 2020 року перейти чи вступити до школи за сімейною (домашньою) формою освіти зможуть всі хто забажає, для цього достатньо подати у заклад освіти території обслуговування, заяву встановленого зразка.

З боку законодавства батьки, що обрали сімейну (домашню) форму навчання мають спиратись на:

Конституція України, ст.
53 https://zakon.rada.gov.ua/…/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80…
Закон «Про освіту», ст.9 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
Закон «Про повну загальну середню освіту», ст.4, 13, 14,
17, https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
Наказ №8 від 12.01.2016 МОН України Про затвердження «Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої
освіти» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0184-16#Text
Постанова №87 від 21.02.2018 Кабміну України Про затвердження Державного стандарту початкової освіти https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF#Text
Наказ №367 від 16.04.2018 Про затвердження Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти https://mon.gov.ua/…/pro-zatverdzhennya-poryadku…
Наказ №955 від 10.07.2019 Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0852-19#Text

Розберемось більш детально…

Ваша дитина йде у 1 клас і ви вирішили навчати свою дитину вдома:

1. Знайдіть заклад освіти території обслуговування.
2. Принесіть туди відповідні документи (Наказ № 367 від 16.04.2018, частина І, розділ 1: заява, копія свідоцтва про народження дитини, оригінал або копія медичної довідки за формою первинної облікової документації № 086-1/о «Довідка учня загальноосвітнього навчального закладу про результати обов'язкового медичного профілактичного огляду») особисто до 31 травня поточного року (крім форс-мажорних випадків на кшталт карантину; Наказ № 367 від 16.04.2018, частина ІІ, розділ 1, п.1 Заява про зарахування дитини до першого класу закладу освіти, за яким закріплена

територія обслуговування, на якій проживає ця дитина, та документи, визначені пунктом 4 розділу І цього Порядку, подаються до відповідного закладу одним з батьків дитини особисто до 31 травня)

3. НАВЧАЙТЕСЬ ІЗ ЗАДОВОЛЕННЯМ!

Важливі моменти і відповіді на розповсюдженні питання:

Чи може освітній заклад території обслуговування відмовити мені у зарахуванні моєї дитини у 1 клас на сімейну (домашню) форму здобуття освіти?

НІ. («Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти» частина ІІІ, розділ 3: Батьки обирають заклад освіти, в якому буде організовано здобуття освіти за сімейною (домашньою) формою. Заклад загальної середньої освіти території обслуговування, яка визначається відповідно до Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16 квітня 2018 року N 367, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 року за N 564/32016, не може відмовити в зарахуванні особи на сімейну (домашню) форму)

Чи обов'язкова присутність дитини під час подання заяви?

НІ. (Наказ № 367 від 16.04.2018, частина ІІ, розділ 1, п.1: Присутність дитини під час подання заяви про зарахування, жеребкування або її зарахування не є обов'язковою і не може вимагатися працівниками закладу освіти чи бути умовою її зарахування)

Чи обов'язково складати індивідуальний навчальний план в закладі освіти для вашої дитини?

НІ. (Закон «Про повну загальну середню освіту», ст.14, п.2: У разі здобуття освіти за екстернатною формою та формою педагогічного патронажу індивідуальний навчальний план складається в обов'язковому порядку, а у разі здобуття освіти за сімейною (домашньою) формою – за бажанням учня та/або його батьків)

Чи зберігаються усі права та привілеї звичайного школяра на: користування підручниками, інфраструктурою школи, зверненням за допомогою до педагогів, участі в олімпіадах, турнірах, конкурсах, нагородження похвальними листами, золотою та срібною медалями тощо при обранні сімейної (домашньої) форми здобуття освіти?

ТАК. («Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти» частина І, розділ 7: Керівник закладу освіти, в якому організовано індивідуальну форму здобуття освіти, забезпечує реалізацію індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти шляхом розроблення індивідуальних

навчальних планів та індивідуальних програм розвитку (для осіб з особливими освітніми потребами), організації та проведення консультацій, надання доступу здобувачам освіти

до безкоштовного користування підручниками, навчальними посібниками та іншою літературою бібліотечного фонду, навчальною, науковою, виробничою, культурною, спортивною інфраструктурою закладу освіти тощо)

Чи обов'язково проходити оцінювання і як часто?

ТАК. («Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти» частина І, розділ 9: … Заклади освіти забезпечують ознайомлення здобувачів освіти з переліком питань, за якими здійснюється оцінювання навчальних досягнень та/або атестація; частина ІІІ, розділ 6: Здобувачі освіти за сімейною (домашньою) формою (крім тих, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти) проходять оцінювання навчальних досягнень не рідше ніж 4 рази на рік, у тому числі підсумкове (семестрове/піврічне та річне), а також атестацію.)

Чи можуть дітей на сімейній (домашній) формі освіти без попередження перевести на інституційну форму в разі не задовільного результату оцінювання?

НІ. (Наказ №955 від 10.07.2019 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України», частина І, розділ 9: До здобувачів початкової освіти, які навчаються за Державним стандартом початкової освіти, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 (далі – Державний стандарт початкової освіти), застосовується формувальне, завершальне (підсумкове) оцінювання (залежно від особливостей індивідуальної форми здобуття освіти згідно з цим Положенням). Засоби оцінювання визначає педагогічний працівник з урахуванням змісту індивідуального навчального плану здобувача освіти. Результати оцінювання та рекомендації батькам щодо організації подальшого навчання зазначаються у свідоцтві досягнень, що видається відповідно до Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14 липня 2015 року № 762, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 липня 2015 року за № 924/27369 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 08 травня 2019 року № 621). За рішенням педагогічної ради закладу освіти батькам може бути рекомендовано переведення здобувачів освіти (крім тих, які здобувають освіту за педагогічним патронажем) на іншу форму здобуття освіти)

Чи перебуватиме дитина, що здобуває освіту за сімейною (домашньою) формою на особливому обліку?

ТАК. («Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти» частина ІІІ, розділ 4: Для запобігання порушенням прав дітей та забезпечення виконання обов'язків батьків заклад освіти інформує відповідну службу у справах дітей про здобувачів освіти, зарахованих (переведених) на сімейну (домашню) форму)

Ситуація з дистанційною освітою під час карантину показала, що навчатись вдома не так вже і складно. Та й попри новаторства та реформи у системі освіти ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ОСВІТУ ДИТИНИ ЗАВЖДИ ЛЕЖИТЬ НА ЇЇ БАТЬКАХ!

Крім того у разі виникнення проблем під час навчання вдома, які вам не вдасться розв'язати навіть за допомогою консультацій з викладачами, ви завжди зможете перевести дитину на інституційну форму освіти!

Ляля Євтушенко – мама 3-х дітей: 23, 16 та 6 років.

Що таке сімейна форма навчання?

Сімейна (домашня) форма здобуття освіти — спосіб організації освітнього процесу дітей самостійно їхніми батьками. Відповідальність за здобуття освіти дітьми на рівні, не нижчому за стандарти освіти, несуть батьки. Якщо рівень знань дитини виявиться незадовільним — школа має повне право наполягати на її поверненні до очної форми навчання.

На який документ посилатися при переведенні на сімейну форму?

У 2017 році Верховна Рада України ухвалила новий закон Про освіту. Він передбачає реалізацію концепції Нової української школи, яка серед інших опцій пропонує домашнє навчання. Учень, який навчався вдома, має право отримати повноцінний диплом та атестат, як і всі школярі.

Хто може обирати сімейну форму навчання?

Положення про сімейну освіту носить загальний характер і стосується всіх державних шкіл без винятку.

Чи можуть відмовити у переведенні на сімейну форму?

Адміністрація школи не має жодної законної підстави відмовити батькам, які хочуть перевести свою дитину на сімейну форму навчання.

Як проходить оцінювання?

Якщо весь освітній процес для дитини організовують батьки, важливо слідкувати за прогресом у навчанні. Вона має не відставати від однолітків, а рівень знань має відповідати показникам Держстандарту. Для цього учні проходять оцінювання чотири рази на рік. Як його проходити (онлайн чи офлайн), кожен заклад визначає самостійно.

Коли учню можуть не дозволити продовжити навчатись за сімейною формою?

У випадку результатів нижче задовільного хоча б з одного предмету педагогічна рада може:

- рекомендувати батькам перевести дитину на очну форму (для учнів 1–4-х класів);
- перевести учня на очну форму (для учнів 5–11-х (12-х) класів).

До того ж, школа сприяє організації процесу навчання. Учні, які навчаються за сімейним форматом, мають отримувати шкільні підручники, консультації та допомогу вчителів.

Сімейна форма навчання: які документи потрібні?

Якщо ви змінюєте школу, спочатку подайте стандартний пакет документів, щоб дитину до неї зарахували:

- паспорт або інший документ, який посвідчує особу заявника;
- копію та оригінал свідоцтва про народження дитини або документ, що посвідчує її особу;
- оригінал або копію медичної довідки за формою № 086-1/о;
- документ, який підтверджує місце проживання дитини або батьків.

Якщо ж ви зареєстровані в школі і просто хочете змінити форму навчання, необхідна заява одного з батьків дитини або самого учня, якщо він – повнолітній.

Зразки таких заяв можна знайти у вільному доступі онлайн або звернутися до адміністрації школи.

Які кроки після написання заяви?

Спершу заяву розглядає директор.

1. Директор інформує батьків про всі нюанси такого навчання.
2. Школа складає індивідуальний план для дитини.
3. Директор має видати відповідний наказ.

Коли можна перевестися на сімейну форму?

Найоптимальніше – на початку року, але протягом року це також можливо зробити.

Як батьки можуть повернути свою дитину до очної форми навчання?

Для цього батькам потрібно написати відповідну заяву — без жодних пояснень причини зміни рішення. І через два тижні дитина знову може відвідувати школу.

Чи можуть учні на індивідуальній формі брати участь в олімпіадах та мати інші форми відзнаки досягнень у навчанні?

Так, учні, які навчаються за індивідуальною формою, можуть на загальних підставах брати участь в олімпіадах, турнірах, конкурсах та інших змаганнях.

На рівні з іншими учнями вони мають право на відзначення успіхів у навчанні. Їх можуть нагороджувати похвальними листами та грамотами, а також шкільними медалями.

Які переваги та недоліки такої форми навчання?

Переваги:

- учень може навчатися будь-де і в зручний для нього час. Він отримає атестат державного зразка чи буде переведений до наступного класу.
- Раніше така форма здобуття освіти була актуальною для дітей, які професійно займаються спортом і не можуть відвідувати школу. Зараз цю форму рекомендують батькам, які виїхали за кордон. Тож якщо їхні діти будуть відвідувати європейські школи, але не бажають втрачати український навчальний рік, – зможуть отримати й український атестат.

Недоліки:

- Учням важко самостійно опрацьовувати матеріал. Така форма навчання підходить не всім дітям, а лише тим, які мають гарно розвинені навички самодисципліни і самоконтролю. Або ж їм можуть допомагати батьки, контролюючи процес навчання.
- контрольні роботи учень може виконувати не самостійно, – і це неможливо перевірити, тому оцінка не буде повністю об'єктивною.

Попри всі недоліки можна рекомендувати сімейну форму освіти тим, хто за кордоном, але планує повернутися в Україну і хоче, щоб дитина отримала документ про здобуття української освіти.

Як створити умови для навчання вдома?

Декілька порад, як можна зробити процес домашнього навчання більш ефективним:

- складіть розклад щоденних занять;
- разом із дитиною розбирайте складні теми;
- контролюйте кількість часу, яку дитина приділяє навчанню;
- періодично самостійно чи за допомогою викладачів проводьте контроль засвоєних знань.

Сімейна освіта в Україні є найбільш доступною індивідуальною дистанційною формою навчання, бо не потребує певних причин для переходу. Та не забувайте, що в такому випадку, навчання повністю лягає на плечі батьків.